

Asia: VN/10364/2022

Sosiaaliturvaetuuksien ulosmittaus; työryhmän mietintö

1. Sosiaaliturvaetuuksien ulosmittaus

Pidättekö ehdotusta kannatettavana?

-

Millaisia vaikutuksia ehdotuksen toteuttamisella nähdäksenne olisi?

-

Millaisia kustannuksia ehdotuksen toteuttamisesta aiheutuisi (mm. tietojärjestelmäkustannukset)?

-

Mahdolliset muut kommentit ehdotuksesta?

-

2. Tulojen ulosmittausjärjestelmä

Pidättekö ehdotusta kannatettavana?

-

Millaisia vaikutuksia uudistuksen toteuttamisella nähdäksenne olisi?

-

Millaisia kustannuksia uudistuksen toteuttamisesta aiheutuisi (mm. tietojärjestelmäkustannukset)?

-

Muut mahdolliset kommentit ehdotetuista laskentasäännöistä ja ulosmittausjärjestelmän uudistamisesta?

-

Kumpaa vaihtoehtoa pidätte lähtökohtaisesti parempana? Voitte perustella vastauksenne valitsemanne vaihtoehdon alla olevaan tekstikenttään:

-

Voimassa olevan ulosottokaaren mukaan velallisen suojaisuus on suurempi, jos hänellä on elatuksen varassa puoliso, oma lapsi tai puolison lapsi. Työryhmän näkemyksen mukaan olisi perusteltua harkita, tulisiko velallisen elatuksen varassa olevina jatkossa ottaa huomioon ainoastaan lapset eli poistaa mahdollisuus puolison huomioon ottamiseen. Miten arvioitte ehdotusta?

-

Työryhmä on esittänyt kaksi vaihtoehtoista tapaa elatuksen varassa olevien huomioon ottamiseksi. Kumpaa vaihtoehtoa pidätte parempana? (Vaihtoehtoja arvioitu mietinnössä s. 57–59). Voitte perustella vastauksenne valitsemanne vaihtoehdon alla olevaan tekstikenttään:

-

Kumpaa vaihtoehtoa pidätte parempana? Voitte perustella vastauksenne valitsemanne vaihtoehdon alla olevaan tekstikenttään:

3. Muut mietintöä koskevat huomiot

Kirjoittakaa muut mahdolliset huomionne alla olevaan kenttään

Kela kiittää mahdollisuudesta lausua työryhmän mietinnöstä ja toteaa omana lausuntonaan seuraavaa:

Muutos yhdenmukaistaisi menettelyjä eri etuuksien ulosmitattavuuden osalta ja parantaisi velallisten yhdenvertaista kohtelua. Se myös yksinkertaistaisi ulosmittausjärjestelmää tehden kokonaisuudesta helpommin hahmotettavan. Uusien etuuksien ulosmitattavuudella ei kuitenkaan vaikuttaisi olevan merkittäviä tosiasiallisia vaikutuksia esim. ulosmittauskertymiin. Tältä osin jatkovalmistelussa on myös syytä kiinnittää huomiota muutoksesta aiheutuviin kustannuksiin suhteessa muutoksesta saataviin hyötyihin.

Kelalle aiheutuisi ehdotetun muutoksen toteuttamisesta suunnittelu- ja toteutuskustannuksia eri tietojärjestelmiin, koska entistä suurempaan joukkoon etuuksia tulee olla mahdollisuus kohdistaa ulosottopidätys ja ulosoton laskentasäännöt muuttuisivat. Alustavat arviot ehdotetun muutoksen kustannuksista ovat n. 300.000-500.000 euroa. Muutosten toteuttaminen vaatisi alustavan arvion mukaan vähintään 6-12 kuukautta. Kustannus- ja aikatauluarviota on syytä tarkastella jatkovalmistelun jälkeen uudestaan.

Lisätyötä Kelalle aiheutuisi myös lisääntyneistä etuuksiin kohdistuvista ulosmittauksista ja niiden käsittelystä. Se, kuinka paljon muutos aiheuttaisi Kelalle lisätyötä maksukieltojen käsittelyn muodossa, riippuu siitä, kuinka ulosottolaitos soveltaisi uutta lainsäädäntöä. Varsin usein velallisen tulot koostuvat etuudesta ja palkkatulosta. Jos ulosotto näissä tilanteissa kohdistaa maksukiellon

pääosin etuuteen, eikä palkkaan, tulee Kelan työmäärä maksukieltojen käsittelijänä lisääntymään huomattavasti nykyisestä. Työmäärän lisäystä on tässä vaiheessa vaikea ennakoida.

Muutoksen jatkovalmistelussa on syytä kiinnittää huomiota ulosoton laskentasääntöjen lisäksi elatusapuvelkojen perintää koskevien säännösten mahdollisiin muutostarpeisiin. Nykyisen ulosottokaaren mukaisesti säännönmukaista suurempi määrä saadaan ulosmitata, jos se on tarpeen palkan maksukautta vastaavan elatusapumäärän suorittamiseksi. Lisäksi nykyisen sääntelyn puitteissa voidaan kansaneläkelain mukainen etuus ulosmitata lapselle maksettavan elatusavun tai siihen rinnastettavan vahingonkorvauksen perimiseksi.

Kela tuo huomiona esiin mietinnössä ehdotettujen ulosmittauksen piiriin jatkossa huomioitavien kuntoutusetuuksien osalta seuraavaa: Kuntoutusrahaa ja nuoren kuntoutusrahaa maksetaan kuntoutukseen osallistumisen ajalta, ja kuntoutusrahat ja muutkin kuntoutusrahaetuudet tukevat kuntoutuksen tavoitetta: työelämässä pysymistä taikka työelämään siirtymistä tai palaamista. Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) ulosmittauskielto takautuu jo kumotun kuntoutusrahain (611/1991) säännöksiin, ja ko. kuntoutusrahain esitöissä todetaan ulosmittauskieltoa koskevan säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa, s. 31: ”Kuntoutuksen onnistumisen kannalta on aiheellista, ettei kuntoutusrahaa voitaisi ulosmitata.” Sinänsä johdonmukaisuus on hyvä lähtökohta, kun pohditaan sitä, miten sosiaalilainsäädännön etuuksia voidaan ottaa huomioon ulosmittausjärjestelmässä. Samaan aikaan olisi otettava huomioon edellä mainitut seikat siinä harkinnassa, kun pohditaan, onko kuntoutusrahaetuksien ulosmittaus tarkoituksenmukaista ja otetaanko ne tulopohjassa huomioon. Kuntoutuksen sitoutuminen ja sitouttaminen tarkoittaa, että asiakas voi ja kokee voivansa aloittaa kuntoutuksen ja toisaalta voi sitoutua ja pystyy sitoutumaan siihen pitkäaikaisestikin.

Takuueläkkeen ulosmittauskelpoisuuden osalta on syytä huomata, että käytännössä harvat ihmiset saavat täyttä takuueläkettä. Takuueläkkeen saaminen edellyttää jonkin siihen oikeuttavan eläkkeen saamista ja takuueläkkeestä vähennetään muut laissa mainitut eläketulot.

Jaakkola Mari
kela